

Tariffoppgjøret i kommunal sektor – et historisk skille

Fra
foreningen

Akademikerne anbefalte 1. mai et forslag til ny hovedtariffavtale med Kommunenes Sentralforbund (KS). Avtalen innebærer en kraftig systemendring i forhold til de tariffoppgjørene vi kjenner fra offentlig sektor, og betyr intet mindre enn et klart gjennomslag for Akademikernes lønnspolitikk i ett tariffområde bare fem år etter at sammenslutningen ble stiftet. Lønnsdannelsen for akademikere i KS-sektor skal heretter skje lokalt. Og den skal skje uavhengig av andre grupper, men uten streikerett. Med den erfaring man har med resultatet av streiker i offentlig sektor generelt og for Legeforeningen spesielt, kan det neppe hevdes at dette innebærer en stor risiko.

I 1997 ble Akademikerne stiftet. Etter utmeldelsen av Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) året før, var Legeforeningen en av initiativtakerne til og pådriverne for å få etablert den nye sammenslutningen. Gjennomførte tariffoppgjør i 1990-årene fikk en innretning med sentral lønnsdannelse kombinert med lavtlønsprofil, gjerne i form av kronetillegg og sentrale justeringer. Dette var oppgjør som kun i meget begrenset grad kom akademikergupper til gode. Kombinert med at AF ikke evnet å stå imot en slik utvikling, bidrog dette i vesentlig grad til at de langtidsutdannede følte behov for en ny hovedsammenslutning.

Akademikerne satte seg raskt det mål å endre systemet for lønnsdannelse i offentlig sektor. Vi ønsket en systemendring som gav vår hovedsammenslutning reell mulighet til å forhandle for egne medlemmer, mest mulig uavhengig av andre. Vi ønsket også et lønssystem som kunne honorere lang utdanning, kunnskap, ansvar og innsats, og derved sette offentlige virksomheter i stand til å konkurrere om arbeidskraft med høy kompetanse. Lønnsdannelsen må da skje nærmest mulig den enkeltes arbeidsplass.

Akademikerne forsøkte å nå disse mål ved hovedtariffoppgjøret i 2000, men lyktes ikke. Dette oppgjøret innebar imidlertid at det ble satt i gang en prosess frem mot årets oppgjør. Tidligere president i Legeforeningen, Hans Petter Aarseth, har som leder av Akademikerne Kommune stått helt sentralt i denne prosessen og gjennomføringen av årets oppgjør. Det er all grunn til å gi honnør til vår tidligere president for å ha klart å skape en systemendring av denne karakter, en endring som for få år siden hadde vært ansett som tilnærmet utenkelig.

Ved inngåelse av hovedtariffavtalen 1. mai er kun første etappe unnagjort. Faktisk

gjennomføring av de lokale forhandlingene, og dermed utprøving av det nye systemet, gjenstår. Forhandlingene lokalt kan formelt antakelig ikke begynne før i slutten av juni, men forberedelsene må gjerne komme i gang i god tid før dette. Det oppfordres til samarbeid mellom de ulike akademikerforeningene. Sentrale føringer for det lokale oppgjøret er ikke lagt. Oppgjøret i offentlig sektor generelt vil antakelig innebære en gjennomsnittlig lønnsvekst på 6–7 %. Man bør merke seg at arbeidsgiversiden har argumentert for lokal lønnsdannelse med blant annet den begrunnelse å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft. Man møter til det lokale forhandlingsbord med det utgangspunkt at årets lønnsoppgjør skal skje ved det bordet!

Legeforeningen vil, i samarbeid med Akademikerne, lage et opplegg for å forbedre våre lokale ledd på de forhandlinger som skal føres.

Særavtalen for kommunehelsetjenesten skal forhandles i løpet av våren på vanlig måte, og uavhengig av de lokale forhandlingene. Det er enighet med KS om at kommunenes turnusleger skal ivaretas i særavtalen, da deres lønnsdannelse ikke egner seg for lokale forhandlinger.

Dersom man lokalt ikke kommer til enighet, kan tvisten bringes inn for partene sentralt for organisatorisk behandling. Sentrale parter kan anbefale fornyet lokal forhandling, definere hva som skal være løsningen på tvisten eller de kan avtale bruk av voldgift. Det er også gjennom den nye hovedavtalen åpnet for forsøksordninger med lokal pendelvoldgift. Dette innebærer, i motsetning til tradisjonell frivillig voldgift, der man mekler seg frem til et kompromiss, at en uavhengig oppmann må velge enten det siste krav eller det siste tilbud. Dette er en ordning som krever stor grad av realisme fra begge parter ved fremsettelse av krav og tilbud.

Det er nå vi får anledning til å teste ut både Akademikernes og Legeforeningens lønsfilosofi i kommunene. Dessuten får arbeidsgiverne i offentlig sektor anledning til å vise at de virkelig mener noe med sitt ønske om lokal lønnsdannelse for å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft.

Hans Kristian Bakke
hans.kristian.bakke@legeforeningen.no
president